

PERIÒDICH IMPARCIAL, REGIONALISTA,
de Literatura, Art, Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncios

Direcció: MUNTANER, 112, 4.ª - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^a

PREU DE SUSCRIPCIÓ: una pesseta TRIMESTRE.—UN NÚMERO SOL, 10 céntims.—ATRASSAT, 15.

Avuy posem per folletí desde la plana número 41 á 48 inclosa, de la celebrada obra

À PAISES DESCONOCIDOS Ó LA HERENCIA DE UN COCINERO

A fi y efecte de que Lo TEATRO CATALÀ correspongui be á la importancia adquirida dintre y fora de Catalunya, per sèr—com ho és—decidit campeó de las sanas doctrinas de 'l catalanisme veritable, cada dia mes arreladas en la opinió de 'ls bons fills de nostre terra, la Direcció 's proposa donar major impuls á la marxa de imparcialitat que li serveix de guia.

A 'l mateix temps, desitjant que 'l periòdich pugui atèndrer á bon número de societats recreatives que aviat comensaran la temporada, designará redactors especials per donar compte de las representacions que aquellas efectúhin.

Qüestió palpitant

II

A algú se li fa estrany, segons sembla, que un periòdich artístich qual titl indica que ha de dedicar-se á assumptos teatrals, tracti de una manera preferent qüestions enterament agenas á 'l art dramátich y que cap relació tenen ab la escena regional.

No s' ha fixat prou qui aixó pensa, en los fins que nostre periòdich procura alcansar. Lo TEATRO CATALÀ és periòdich imparcial, regionalista, de literatura, art, montepios, etc., y aixó que ostenta en cada un de 'ls seus números després de 'l titl, significa clarament que no está destinat sols á las cosas de la escena, sino que 'sa publicació obeeix á 'l desitj, millor dit, á la necessitat de entèndrer y tractar—partint sempre de un criteri verament imparcial—tot lo que sia de interès per Catalunya.

No 'l publiquem, no, pe 'l gust de exhibició de pretensions artístich-periodísticas injustificadas: á 'l contrari; amants de Catalunya, á 'l bè de aquesta benvolguda regió espanyola ahont hem nascut, dediquem nostres afanys d' ensá que 'ns va acudir la idea de dirijirnos en curts períodos á 'l públich que 'ns ha favorit desde nostra aparició: y si 'l nom ab que 'ns honrem en la premsa catalana és Lo TEATRO CATALÀ, tothom sab que aqueixas tres paraulas se deuen á la circumstancia de haverse fet nostra fundació á 'l ocorre 'l dualisme fa prop de onz' anys en la companyia de 'l antich colisseu ahont ab goig ostentaba sos atractius la musa y la inspiració de nostres autors dramátichs.

Per aqueix sol fet Lo TEATRO CATALÀ és titl simbólich, significatiu de un desitj patriòtich de no vèner desmoronada una de las institucions mes lligadas ab 'l art y 'l pervindre de Catalunya; puig sabut és que 'l esplendor de 'l teatro és signe de cultura, de enaltiment y avensament de 'ls pobles.

Per aquet motiu hem unit sempre nostres ideals artístich-teatrals ab los de obtenir lo que 'ls catalans tenim dret á alcansar de 'l centralisme: per aqueix motiu hem tractat de regionalisme com conseqüencia de ocuparnos de un teatro inspirat en ideas regionals: per aixó nostra pensa s' ha fixat en assumptos interessants á 'l poble que ab sa presència dona vida y sosté 'ls espectacles escénichs: per 'xó hem estat y som entussiasas admiradors de eminents patricis catalans que per son indiscutible saber y sa gerarquia demostren de contínuo ab actes de elevat sentiment, sos mèrits per sèr estrelles de magnitud en lo cel de la patria catalana. Lo TEATRO CATALÀ hi viu sota aqueix cel puríssim y estrellat, y si avuy en ell no hi brilla 'l Sol ab tota la intensitat desitjada, ja que la llum de semblants estels és guia y 'ns deix' vèurer 'l modo de lograr nostras justas aspiracions. just' és que aprofitém

aquella llum vivíssima sense que 'ns encegui 'l seu brill com per desgràcia á alguns encega.

Lo TEATRO CATALA simbolisa la unitat de un gran ideal artístich ab la varietat de inspiracions poéticas; simbolisa una grandesa artística apartant-se de fixar pauta determinada á 'ls que ab lo producte de son ingeni l' alimentan y poden donarli vista robusta. He'us aquí com ha d' apreciar-se lo significat de 'l títol que ostentem en lo camp de 'l periodisme; y si aixó vól dir en lo referent á la institució creada ab robustesa á poch de la restauració de 'ls Jochs florals, també vól dirho á l' escriurer respecte á la grandiosa idea de patria que ha de ser una y gran, deixant empró á cada una de las regions que la forman, la amplitut necessaria é indispensable pera 'l seu millor desenvollop, á fi de que vivint cada una en son ambient peculiar, constitueixen entre totas una nacionalitat forta, robusta y de solidés indestructible.

He'us aquí perque nosaltres, atents sempre á aquesta aspiració, sense olvidar nostra naixensa, sense abandonar la defensa de 'l teatro y de las cosas ab ell directament agermanadas, tenim també fixa la mirada y atent l' oído á 'ls actes y á las paraulas de 'ls governants encarregats de 'l Poder superior de la Nació, y he'us aquí com parem lo merescut cuydado en totas las disposicions per ell dictadas en ús de sa autoritat indiscutible, ó per ell presentadas á iniciativa de algún de 'ls seus ministres.

Avuy's ha dictat una ley que afecta directament á la classe obrera de tot Espanya. Catalunya és, sens dupte, la regió espanyola ahont és mes numerosa la classe de 'ls treballadors: semblant ley és de índole nova, poch coneguda y altament beneficosa á 'ls amos y á 'ls jornalers: aqueixa ley és utilíssima en grau superior per' millorar l' estat de nostre poble, creant á 'l mateix temps relacions de concordia entre classes de aspiracions inconciliables segons alguns ofuscats panegiristas de ideas que han de ser verament harmónicas y fraternals; y com la obtenció de semblant fraternitat y harmonia pót trobar-se ab la recta aplicació de dita ley, y com contribuhint á son coneixement per part de patrons y obrers poden fondre's en un sol desitj patriótic las antagonicas pretensions de un egoisme de secta; y com creyem haver demostrat que nostre títol Lo TEATRO CATALA expresa l' afany de crear, de unir, de agermanar las voluntats y á 'ls homes per analir las aspiracions y las institucions grans, per sa propia naturalesa, res és mes natural que contribuir á l' exacte implantament de la nova ley d' accidents de 'l treball, estudiantla com penssem ferho desde 'l próxim article.

P. DE R.

Revista teatral

Tívoli. *Circo oquestre.*—Altra volta 'l intelligent ampressari D. Vicens G. Alegria's troba en aquest popular local que promet fer una temporada brillantíssima ab la notable companyia composta de artistas acreditats, quals

treballs són de 'l gust de 'l públich. Fins ara las entradas se contan per plens á vessar; á tal extrem, que ha estat precis despatxar á molts á la fresca (ara que fa tanta calor); aixó és, no despatxantlos entradas per haver-se agotat totas las que poden cabrer en la platea y galerías de 'l teatro de 'l Sr. Elias.

La sala presenta un bon especte: la iluminació está distribuida de manera que hi ha molta claror y 'ls llums están detrás de 'ls espectadors. Entre 'ls números sobresurten los de 'l gòs de las matemáticas y 'ls gossos filarmònichs.

Ja parlarem de l' espectacle ab la detenció que 's mereix.—P.

Novedats.—Fins dissapte no escriurá revistas de crítica musical lo nou redactor que s' ha encarregat de la secció d' espectacles lírichs. Dispensi 'l lector fins á 'l número vinent.

Entretant podem dir que la temporada va be y que 's coneix en las funcions la expecta má de 'l mestre Pérez Cabrero.

Granvia.—*A falta de pan buenas son tortas* diu l' adagi, y jo puch dir: *á falta de revisters de teatros bo és lo polvorista.* Pero com se tracta de fer un favor y de umplir un buyt accidentalment, me encargo de estampar en una quartilla que *La almoneda del diablo* és una màgia que fa 'l miracle de tenir sempre éxit y agradar. Per no ferir susceptibilitats no parlo de 'ls artistas, y per acreditar l' art de 'l espetech, diré que 'ls fochs de ben-gada són de primera.

No 'ls faria pas jo millor.—Lo POLVORISTA.

Circo Barcelonés.—Diumenje representaren lo magnífich drama mímich de espectacle, original de 'ls germans Onofri, música de 'l mestre Sr. Cubells, en quatre actes y 12 quadros, *Fraticidio ó Un drama en el fondo del mar*, en la qual alcansaren un éxit expontani y franch las cada vegada mes aplaudidas actrius senyoretas Julia y Lola. En lo quadro 3.er de 'l tercer acte Mr. Telemaque y Otello (pierrot) y la Srta. Julia alcansaren estrepitosos aplausos, participantne Mr. Poliuto, Alexandre, Achille, Lacuardia y Oreste. Aquesta pantomima és de las de mes gran espectacle, 'sent de notar l' entusiasmador final de 'l primer acte, de sorprendent efecte, y 'l quadro de 'l tercer en que 's presenta un barco de mohiment que s' enfonsa y s' incendia á la vista de 'l públich.—A. P. G.

Diferencias gramaticals catalanas ⁽¹⁾

Molta és la diversitat que s' observa en lo llenguatge de nostra regió, á causa de no haverhi cap autoritat establerta per llegislarlo. Solament l' autoritat personal de que revisteix l' exercici de las lletres catalanas és lo que va regint, y de aixó no n' hi ha pas prou, y ho prova evidentment lo resultatne tants caps com barrets. Aixó demostra la necessitat que hi ha d' establir una Academia ó Corporació que digui lo que cal usar-se atenent los preceptes llenguístichs del passat y las exigencias modernas del present, ja qu' es forsa admétrerlas per no quedar rressagat y seguir lo compás dels adelantos que 's van fent.

De Gramáticas catalanas ja n' hi ha algunas, y totas recomenables encara que escritas ab diferent criteri ó

(1) Moltes vegadas hem parlat de la urgencia de unificar la ortografia de nostra llengua.

Per si hi pót contribuhir lo que diu de lo Sr. Artizá, copiem ab gust lo present article de *Lo Somaten* que acabem de rebre.

sens brúixula fixa per no existirne. Las dos que he vingut estudiant ab mes constancia fins ara, escrites en castellà per poder entèndrerlas tots los espanyols com ja diuen en sos prólechs, son las del Doctor Estorch y la dels senyors Bofarull y Blanch, las dos mereixedoras de respecte per los mérits literaris de sos autors y haver merescut l'aprovació de l'Academia de Bonas lletres de Barcelona.

En la llengua catalana s'hi nota una tendencia idéntica á la general de la humanitat, encaminada á diferenciarse dels demés, fent un paper mes ó menos acertat ó ridícul, á propòsit de lo qual recordo haver sentit dir que l'eminent poeta mossent Verdaguer en una excursió que feu á Requesens, havent sentit parlar de *ayrolas*, com á paraula nova per ell no demanà explicacions y 'n prengué nota per son govern.

Lo primer que 'm crida l'atenció per no véurerhi motiu de generalisarho tant en pèndrehó com á expressió propia de la llengua, es l'us del article *les* en lloch de *las* y lo cambi de terminació que 's dona als noms següents, dihent, per exemple, *les dones*, *les lletres*, en lloch de *las donas*, *las llettras*, imitant als habitants de las riberas del Ebro, com si son llenguatge peculiar hagués de servir de norma á tot Catalunya y per lo tant á la llengua catalana.

He pensat molt sobre aixó y no hi trobo explicació satisfactoria. Las dos Gramáticas anomenadas tampoch ho consideran ben fet, de manera que 'l Doctor Estorch diu que «antiguament usavan *les* en lloch de *las*, quin us está ja abandonat» y 'ls senyors Bofarull y Blanch manifestan que en lo antich se usava lo plural femení *les*, qu'encare se observa en alguna que altra de las provincias catalanas, especialment en la ribera del Ebro; pero que queda rebutjada tant antigramatical irregularitat.»

He vist també los Catecismes de alguns bisbats catalans, y en cap d'ells hi ha empleat lo llenguatge de la Ribereta, lo mateix que moltes altres produccions catalanas, y especialment una traducció del Kempis que feu lo competent y entés gramátich y humanista D. Geróni Pi, antich y memorable Catedràtich de llatinitat y humanitats del Institut de la Capital ampurdanesa, ahont tant bons recorts hi deixá.

Per totes aquestas rahóns me sembla que tal modo de parlar és mes propi de dialecte catalá que de la llengua catalana, lo mateix que 'l pronunciar la *ll* com *g*, propi de alguna comarca.

També hi ha tendencia entre 'l escriptors moderns de fer servir l'article *el* en lloch de *lo*, quan los senyors Bofarull y Blanch dihent en sa Gramática que «tampoch se usará com article la particula *el*, per mes que antiguament se haja empleat alguna vegada com tal»; y lo Doctor Estorch diu en la seua, «alguns mals escriptors han usat *el* en lloch de *lo* per lo género masculí; pero es un error gran, pues *el* may fou veu catalana.»

Quan, significant temps, és acabat per alguna en *n*, y en *t* denotant quantitat, mentres que altres ho escriuen ab *t* final tant en un cas com en altre. Una cosa semblant succeheix á *tan*.

Los gramátichs supprimeixen del tot la *c* trencada ó cedilla, *c*, y bastants escriptors catalanistas moderns la usan com moneda corrent.

Altras diferencias podria citar tant en l'us de las paraulas com en sa escriptura y pronunciació; mes crech que bastan las exposadas per compèndrer la falta de guía que s'observa en lo camp literari catalá, constituint una anarquia perturbadora, què convindria acabar com mes prompte millor.

Lo medi ja l'havém indicat al principi que seria establir una Corporació ó Academia encarregada de jutjar las diferencias del nostra llenguatge, qual jutjament podria servir de guía y autoritat en la matèria; y tota vegada que ja hi ha l'Academia de bonas lletres de Barcelona, composta de personas competents, á ella podria confiar-se tal missió, afegintli alguna altre company si fos menester.

GREGORI ARTIZA.

Reunions particulars

Institut obrer graciense.—Lo día de St. Agustí, ab motiu de sèr la festa onomástica de 'l director de la companyia Sr. Rabassa, 'ls alumnes que la forman van organisar una vetllada. Comensá ab la lectura de poesias,

fentse després la presentació de un artístich present á 'l obsequiat, qui va queda agraht de la ofrena. Part musical: wals *El santónes* pe 'l terceto *El Armónico*; la aplaudida triple Srta. Bailo va cantar la composició *Se tu m' amassi* y la romansa de *El juramento* lluhintse molt, tant per sa esquisida veu, com per la manera de expressar las notas musicals. La Srta. Baucells en lo wals *Parla* va agradar; lo barítono Sr. Mir cantá dos pessas de las óperas *Faust* y *Dinorah*. Luego van alcansar aplausos 'ls intérpretes de 'l segón acte de 'l drama *Lo port de salvació* y la Srta. Baucells en lo monólech *¡Si se nyora!*

Y per fi en la part tercera, la Srta. Elena Puerto va demostrar sas aptituds de ágil pianista, executant molt be la composició *Nuestra Sra. de los Angeles*, en qual instrument també sab de que se las heu lo jove senyor Cruells y ho demostrá á 'l executar motius sobre la ópera *La favorita*. L'acte va acabar ab lectura de novas poesias y una retreta per l'aludit terceto.

Va s'una festa exquisida haventhi aplausos sens mida.

A. P.

L' ASSUMPTA

Cant X

SULAMITIS CORONADA

Veni de Libano, veni: coronaberis.
Cant. IV.

En trono cisellat d'ofir y vori
espera la divina Trinitat
aquella Filla qu'era sa delicia,
aquella Mare qu'era son palau,
aquella Esposa qu'era son sagrari,
ordenada desd'una eternitat,
que brollara del llabi del Altíssim
abans que fos l'abisme, molt abans
que les fonts esclatassen bullidores,
que trovasen llur centro 'ls pedregams,
que la mar tingués fites, que pels ayres
se gronxés eixa llántia colossal.
La veu Adonai escalant son trono,
després que tot l'abisme ha penetrat
y ha rodejat lo cel fins al Empiri,
l'herencia del Senyor sempre buscant;
y com un jorn dirá sobre les tombes
del mon, quan sia tot un Josafat:
—Vina—ab melosa veu—vina,—li deya—
benehida del Deu tres voltes Sant:
entra, entra en lo goig del que 't desitja,
Poderós, Sapientíssim, Inflamat.
¡Qué n'ets, qué n'ets, d'hermosa, Amiga meva,
sens la taca de tots los fills d'Adam!
vina, vina del Libano, ma Esposa,
vina, vina del Libano nevat,
y serás en la Gloria coronada
Reyna de cels y terra universal;
¡qué hermós es lo teu pas, Filla del Príncep,
Filla del Rey, qué hermós es lo teu pas!—
La tendre Sulamitis, amorosa,
adora á la divina Trinitat;
y al só dels sistres d'or y de les arpes,
y al remor de les veus angelicals,
Ingénit, Verb y Amor, triple corona
cengeixen en llur front immaculat.
Coronant lo misteri dels misteris,
la glorie de les glories coronant,
lo celestial Espós deya á l'Esposa,
entronisada sobre 'ls cors sagrats:
—Mora en Jacob, tot l'Israel hereta,
en mitx de mos elets posa arrelam;
ets Reyna de Sion, na Sulamitis,
descansa en la Metròpoli dels Sants,
que pels segles dels segles, Filla meva,
sobre Jerusalem tens potestat.
Elévat com lo cedre dalt del Libano,
com de Sion lo xiprés eleva 'ls rams,
com palma de Cadés, com gaya rosa
que monstra á Jericó son poncellam,
com l'oliva dels camps, verda y florida,
com lo plátano vora dels crestalls.—

Y mentres que l' *hossanna* y *alleluya*
retruny per los carrers de la ciutat
que l' Aliga de Patmos describia,
de dotze fonaments ciclòpichs, grans,
que per portes te dotze margarites,
y per guardes dotze àngels flamejants,
hont s' entona per sempre aquell nou càntich,
hon Deu aixuga 'l llanto dels mortals ..
lo cel, tota la gloria celebrava,
al só dels citaristes arrobats,
celebrava á la Verge Inmaculada
per Reyna, Emperatriu universal,
ab càntichs y loors, himnes de triufo
que portaven los ayres, ressonant,
fins á la fosca, trista vall de llàgrimas,
per alivio y conhort dels desterrats:

—A la dreta del Rey de la Gloria,
qué bonica y hermosa qu' estás
ab lo manto del sol á l' espatlle
y ab lo front de puresa estrellat.

Si n' estás de bonica y hermosa,
Sulamitis, Regina de Sion,
rodejada de totes les gracies,
ab vestits nupcials y vels d' or.

Broll' la mirra, l' encens y lo bálam
de tos castos y angélichs vestits;
fins les filles del Rey se deleytan
en llurs cases d' árabich marfil.

¡Cóm desitja lo Rey ta hermosura,
lo Rey qu' es ton Senyor y ton Deu!
¡ah! les filles de Tiro 't demanan
qué 'ls ensenyes ta cara de cel.

Tot lo preu y valor de la Verge
es dins del sacrari del cor;
tot lo brill de sa bella corona
es d' Ophir, d' Hevilat y Haseiroth.

Regne, regne, Miriam, ta hermosura
en lo trono hont te posa l' Aymat.
A la dreta del Rey de la Gloria,
¡qué bonica y hermosa qu' estás! —

JAUME BOLOIX.

Saló de descans

Ja ha comensat sos ensaigs la companyia catalana de lo teatro Romea.

—En lo certamen de Olot ha guanyat lo primer premi extraordinari 'l distingit é inspirat poeta don Jaume Boloix y Canela. Lo treball premiat té per títol *Resignació y esperansa*.

—Lo Sant Pare ha confirmat la condemna feta contra 'l periódich *El Urbión* per nostre Sr. Bisbe ab motiu de la conducta de 'ls que redactan dita publicació. Es de esperar que 'l *periódista* á que 's refereix la resolució de S. S. comprendrán que ab son comportament se separaban de 'l camí de la veritat y de la rahó, y per consegüent s' apartarán de la marxa rebelde que inspiraba 'ls seus actes.

—Lo dia 8 ha de celebrarse á Sitjas, á 'l Prado suburrense, una lluhida festa á carrech de la agrupació «La Avensada». S' estrenará una obra de D. Ignaci Iglesias, que 's titula *La mare eterna* y ademés una pessa nominada *La barca de 'l malt temps*.

—Lo nou periódich *Lo Camp de Tarragona* ha visitat aquesta R. dacció. Tambe establím lo cambi.

—La companyia de D. Enrich Borrás donará dos funcions catalanas en lo teatro de Targa 'ls dias 7 y 9, festes de S. Eloy. Los dramas escullits són *Mossent Jo not* y *La filla de 'l mar*; las pessas, *Las Carolinas* y *A ca 'l notari*.

—Ab ocasió de las festes de Manresa, en dita ciutat, en lo teatro Conservatori, hi ha hagut un concurs coral que 's va celebrar diumenge y en lo que hi prengueren part sis societats de Clavé, las quals van cantar *Los pescadors* y *Arre Moreu*.

Va presidir lo Jurat lo mestre Morera, adjudicantse 'ls premis de 'l modo sigüent: 1.º, 750 pessetas, á la societat «La Americana» de Sabadell; 2.º, 300 pessetas, á 'l «Coro de S. Joseph» de Manresa; 3.º, 200 pessetas á «La Unió bergadana», de Berga.

R. PUJOL, impresor. — Tallers, 45, Barcelona

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

✻ JUAN AYNÉ ✻

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

En esta casa se halla de venta la obra de gran éxito

A PAÍSES DESCONOCIDOS

Precio de los principales números de música:

Terceto de los Polismans.	2 ptas.
Duo de los carteros.	2'50 »
Coro las Violetas.	2'50 »

~~~~~ Especialidad en pianos de alquiler. ~~~~~
Guitarras desde 5 pesetas.

BANCO VITALICIO DE ESPAÑA

La Previsión y Banco Vitalicio de Cataluña

Compañías de seguros sobre la vida, reunidas

GARANTÍAS

CAPITAL SOCIAL.	Ptas. 15.000,000
RESERVAS.	» 9.800,634

Capitales asegurados desde la fundación de las compañías hasta 30 de Junio de 1898.	» 211.278,772'82
Pagado por siniestros, pólizas vencidas y otros conceptos hasta igual fecha.	» 14.471,501'55

Esta Sociedad se dedica á constituir capitales para la formación de dotes, redención de quintas y demás combinaciones análogas, rentas vitalicias inmediatas ó diferidas y seguro de capitales pagaderos á la muerte del asegurado.

REPRESENTACIONES EN TODA ESPAÑA

Domicilio social: Ancha, 64. — Barcelona

Toalla FRINÉ

Son ús hermojeja 'l rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, con traú 'l poro de la epidermis y evita las tacas, borror y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tresor per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y l' escorbut.

Se ven en totas las perfumerías

ARCHIVO LIRICO-DRAMATICO

Y COPISTERÍA DE

Francisco Pérez Pol

Calle de Roig, núm. 24.—BARCELONA

LA GRESHAM

Compañía inglesa de seguros de vida

fundada en Londres en 1848.

Oficina en Barcelona:

PLAZA DE CATALUÑA, 39